

Til: Rådgivende utvalg
Fra: NIM
Tid: 28. februar 2024 kl.10-12
Emne: Referat

Dato: 12.03.2024
Type: RU-møte 1/2024
Saksnr.: 2024/2

Referat fra møte i NIMs rådgivende utvalg - 28. februar 2024

Deltakere fysisisk: Barneombudet, Advokatforeningens MR-utvalg, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO), Frode Elgesem, Ervin Kohn, Eirik Larsen, Dana Manouchehri.

Deltakere digitalt: LDO, Sivilombudet, Amnesty International Norge, Wenche Malmedal,

Fra NIM: Direktør Adele Mestad, avdelingsleder Kristin Høgdahl, kontorsjef Birgitte Bøgh-Olsen, rådgiver Even Sebastian Skallerud, praktikanter Edith Allern, Oline Bredeli og Oda Unger (referent).

Forfall: Den norske Helsingforskomiteen/NGO-forum, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), Siri Gloppen, Anne Hellum

1. Velkommen og orienteringer

Direktøren ønsker velkommen og oppdaterer om NIMs arbeid siden sist, og planer fremover. Dagsorden justeres så rekruttering av direktør blir sak 2.

2. Rekruttering av direktør i NIM v/ Trine Skei Grande, styreleder

Åremålet til NIMs nåværende direktør utløper 31. mars 2025. Styreleder Trine Skei Grande orienterte om rekrutteringsprosessen som styret skal sette i gang i 2024, og kvalifikasjonskravene i det foreløpige utkastet til kunngjøringstekst. Planen er at styret skal vedta kunngjøringsteksten i juni 2024. Styreleder ber utvalget om innspill til selve rekrutteringsprosessen og kvalifikasjonskravene i kunngjøringsteksten.

Representanter i utvalget uttrykker at kvalifikasjonskravene må understøtte NIMs uavhengige rolle og funksjon som vaktbikkje og kamphund. Personen må ha interesse for NIMs portefølje, inkludert same- og urfolksrett og nasjonale minoriteter og ha en bred og variert bakgrunn. Evnen til å kommunisere i mediene og offentligheten fremheves som viktig, og personen må kunne stå trygt i beslutningene som tas. Dessuten pekes det på betydningen av å ha en bred og variert mr-bakgrunn. Til slutt må det være åpenhet rundt prosessen.

3. Runde om aktuelle problemstillinger og aktiviteter

NIM ba utvalget orientere om deres arbeid med relevante tema og om trender man bør være oppmerksom på.

- Wenche Malmedal deltok nylig på konferanse om «elder abuse» i USA. Mens omsorgstanken er rådende på dette feltet i Norge, er rettighetstanken tydeligere der. Det er iverksatt gode meldesystemer for vold, som vi bør ta inspirasjon fra.
- Amnesty International Norge fortsetter arbeid med KI og samtykkelov. Til høsten kommer en ny undersøkelse om antisemittisme i kommentarfeltene på sosiale medier.
- LDO arbeider med inkorporering av CRPD i menneskerettsloven. Brev er sendt til SMK med FFO og flere, og det er et ønske om å koordinere et fagseminar om inkorporeringen. To nye rapporter kommer; en om KI og forvaltningen og en om hets mot unge samiske reindriftsutøvere, i samarbeid med Samisk høyskole. Det arbeides også med hvordan man kan registrere etnisitet.
- Sivilombudet arbeider med nye fengselsrapporter og oppfølging av tidligere rapporter. Forebyggingsenheten har snart 10-årsjubileum. I høringsinnspill til forslag om begrensningshjemmel i Grl. minnet SOM Stortinget om brev i en sak om utreiseretten i Grl. § 106..
- Ervin Kohn uttrykker bekymring over økende antisemittisme, og skal møte med Riksadvokaten for å se på hvordan norsk lov stiller seg til listeføring av jøder.
- Eirik Larsen informerer om at Samerådet arbeider med behandlingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, og forberedelser for møtet med FNs ekspertmekanisme for urfolksrettigheter Han fremhever en bekymringsfull tendens der enkelte ser ut til å tro at forsoning handler om at samer skal forsones seg med at fornorskningen har skjedd og se fremover uten videre.
- Frode Elgesem opplyser at Kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv arbeider med en klage fra Chile og har fått to nye medlemmer. Dommerforeningen har skrevet en veileder for isolasjon i fengsler og arbeider med å lansere denne.
- Barneombudet lanserer et e-læringsverktøy for saksbehandlere og skal ha to store digitale arrangementer knyttet til dette. Stillingen som barneombud lyses ut.
- FFO arbeider med inkorporering av CRPD. De har vært med på å sende brev til SMK, fikk SV til å stille spørsmål på Stortinget, og fikk sak på TV2.
- Advokatforeningen forbereder det årlige menneskerettighetsseminaret og en utvalgstur til Polen, der utvalget skal møte advokatforeningen i Warszawa og noen NGOer.
- Dana Manouchehri jobber for tiden mye med vold og æresdrap for å styrke kvinners rettsvern, og forebygge drap.

4. Fattigdom og menneskerettigheter

Presentasjon v/ Tone Fløtten, daglig leder for Fafo:

Nye rapporter viser en økning i fattigdom i Norge, blant annet rapportene [En barndom for livet. Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier](#) fra regjeringens ekspertutvalg og [Mathjelp på dugnad](#) fra Fafo. Særlig prekært er barnefattigdomsproblematikken. Fløtten presenterer problemet i lys av disse rapportene, og går særlig inn på funnene i rapporten om mathjelp. Det er en tydelig økning i bruk av slike tilbud, og mottakere har oftere «bare» behov for mat. Særlig har antall foreldre med barn økt betraktelig. Denne gruppen utgjør nå 58 % av de som benytter tilbudet.

NIM inviterer RU til å gi innspill om hvordan de oppfatter situasjonen på feltet, hvilke grupper som er særlig berørte og hva som kan være menneskerettslig problematisk.

Det er enighet om at fattigdomsproblematikken har klare menneskerettslige sider. Økt fattigdom strider med gjennomføringsprinsippet i ØSK. BK stiller også krav her, men innholdet i disse rettighetene bør utforskes nærmere.

Fattigdom har sider til flere rettigheter som barn har. Det øker risiko for uhelse, utenforskap, ungdomskriminalitet, og det minsker sannsynligheten for å fullføre utdanning. Det fremheves som et problem at økonomiske støttetiltak er tillagt NAV og ikke barnevernet, samtidig som barneperspektivet er fraværende hos NAV. Familier med barn som rammes av fattigdom faller derfor mellom to stoler.

Mangler ved integreringen blir fremhevet som en årsak til fattigdom. Ikke bare nyankomne innvandrersfamilier sliter. Minstepensjonister blir også fremhevet som en særlig utsatt gruppe. Økonomiske vansker medfører dårlig helse, ensomhet og isolering.

5. Evaluering av NIMs rådgivende utvalg 2020-2024

Fireårsperioden for sittende RU går mot slutten. Et nytt utvalg oppnevnes av styret på forslag fra direktøren i juni 2024. For å vurdere eventuelle justeringer i sammensetning og virkemåte fikk alle RU-medlemmer tilsendt en spørreundersøkelse med svarfrist 26. februar. Funnene viser at utvalgsmedlemmene overordnet sett er fornøyde med RUs sammensetning og virkemåte.

Utvalget gir uttrykk for at organiseringen av RU fungerer bra. «Runden rundt bordet» har imidlertid rom for forbedring. Formålet kan tydeliggjøres, for eksempel ved at innspill må knyttes opp til NIMs innsatsområder. Forøvrig var det ønske om uformell arbeidslusj i utvalget en gang iblant.